

4. Воробей О.В. Особливості дослідження розірваних документів. *Попереднє дослідження слідів трасологічного походження на місці події*. Київ : Нац. академ. внутр. справ України, 2010. С. 6–8.

Сокол Александра Іванівна,
здобувач вищої освіти ступеня магістр
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Воробей Олена Вячеславівна,
професор кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

АЕРОЗЙОМКА ЯК МЕТОД СУДОВОЇ ФОТОГРАФІЇ

На сьогодні в Україні зберігається важка ситуація через повномасштабне вторгнення Російської Федерації, що є безпрецедентним порушенням міжнародного гуманітарного права. Складність доступу до окупованих територій зумовлює неможливість фіксації військових злочинів країни-агресора.

Таким чином, в умовах сучасності популярним та ефективним способом фіксації злочинних дій держави-терориста є аерозйомка.

Аерофотографія – це фотографія території з певної висоти від поверхні землі за допомогою аерофотоапарата, встановленого на атмосферному літальному апараті з метою отримання, дослідження й представлення об'єктивних просторових даних на ділянках, де проводиться зйомка [3, с. 29].

Питання застосування аерофотозйомки є дискусійними серед науковців, проте дослідники єдині у висновку щодо результативності застосування даного методу судової фотографії. Відтак, А.А. Тимчишин у дисертаційному дослідженні наводить тезис, що аерофотознімки слід використовувати, якщо місце події займає велику площу або розташоване в гористій, лісистій або зарослій чагарником місцевості [5, с. 145].

Кримінально-процесуальну цінність аерозйомки наводить Василь Білоус, який зазначає, що аерозйомка як інноваційний метод польової криміналістики вже сьогодні може слугувати таким цілям швидкого і об'єктивного фіксування доказової інформації як ззовні,

так і зсередини певних об'єктів (у відповідних випадках) під час здійснення:

- Слідчих (розшукових) дій: 1) огляду: (місцевості, приміщення, місця вчинення кримінального правопорушення, великого за розмірами приміщення, будівлі, споруди побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення чи їх взаємопов'язаної сукупності, цілісного майнового комплексу, об'єкта трубопровідного транспорту чи іншого об'єкта інфраструктури); 2) слідчого експерименту, зокрема, спрямованого на перевірку можливості: проникнути крізь певний отвір та/або перемістити крізь нього певні предмети; здолати конкретну перешкоду чи перемістити через неї певні речі; вчинити певну дію за певний проміжок часу;

- Негласних слідчих (розшукових) дій - спостереження або обстеження публічно недоступних (або доступних) місць, житла чи іншого володіння особи (таємного проникнення без відома власника у приміщення чи на земельну ділянку, інше володіння з метою виявлення і фіксації слідів злочину, проведення огляду, виявлення, речей, що мають значення для досудового розслідування, виготовлення їх фотокопій, виявлення осіб, які розшукуються (безвісно відсутні або переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання), здійснення фото- та/або відеофіксування зовнішнього вигляду та дій останніх, або з іншою метою для досягнення цілей кримінального провадження [1, с. 480–481].

Проте аерозйомка як метод фіксації криміналістично значущої інформації використовувався лише в особливо важливих справах або виняткових випадках через недостатність технічних засобів та високу вартість процесу зйомки. На користь криміналістів ситуація докорінно змінилась із появою дистанційно керованого літаючого апарату, обладнаного пристроєм фото- та відеозйомки - безпілотного літального апарату (БПЛА). Це повітряне судно призначене для виконання польоту без пілота на борту, керування польотом якого і контроль за яким здійснюються відповідною програмою або за допомогою спеціальної станції, що знаходиться поза його межами. Експлуатація БПЛА, з урахуванням його вартості, можлива при проведенні слідчих дій в будь-яких категоріях проваджень [3, с. 29].

Окрім загальної ефективності даного методу судової фотографії у розслідуванні кримінальних правопорушень для уявлення про розташування місця події, його межі чи окремі елементи, вирішення питання про ймовірні шляхи відходу та підходу злочинців, як вже було зазначено, доцільно розглянути аерозйомку як один із ключових засобів фіксації військових злочинів РФ у війні проти України [3, с. 29]. Документування злочинних дій держави-агресора виносить

значимість даного методу на міжнародний рівень, що надає можливість висвітлити порушення гуманітарного права світовій спільноті, та має наступні переваги: фіксація або трансляція в реальному часі дозволяють демонструвати об'єктивні докази руйнувань, переміщення військ, оцінити масштаби злочинів у важкодоступних місцях та небезпечних зонах. Також аерозйомка дозволяє моментально отримувати знімки, що є критично важливим у воєнний час, щоб фіксувати реальну та актуальну обстановку на місці події. Аерозйомка дозволяє здійснювати постійний моніторинг великих територій або окремих місць події, що дозволяє виявляти нові випадки військових злочинів [4].

У своїх розслідуваннях прокуратура співпрацює з інноваційними криміналістичними центрами, що використовують безпілотники. Дрони використовуються для зйомки місць з повітря, а штучний інтелект відповідає за аналіз доказів, які важко знайти людині. Один із найефективніших дронів, які використовують професіонали, квадрокоптер DJI Mavic 3. Він оснащений високоякісною камерою і потужним акумулятором, який може працювати до 40 хвилин без підзарядки. В арсеналі криміналістичних центрів є також інші моделі дронів. Завдяки зазначеним технічним засобам, експерти можуть детально документувати російські злочини на території України, що особливо корисно при зйомці масових поховань і руйнувань. Один із безпілотників нині літає над північним мікрорайоном Салтівки в Харкові, який став одним із перших об'єктів обстрілу з боку російських військ. Крім збору доказів, безпілотники забезпечують безпеку співробітників правоохоронних органів під час перевірок. Харківська область - один із найнебезпечніших регіонів України через велику кількість мін, артилерійських снарядів і вибухівки, що залишилися після зняття окупації. Безпілотникам вибухові пристрої не загрожують, на відміну людей, які особисто вирушають на місця пригод [2].

Отже, порушення російською федерацією територіальної цілісності, посягання на державний суверенітет України, збройна агресія, а також спричинення тисяч жертв серед громадян, великої площі руйнувань, жорстокі злочинні діяння, що вчинялися військовими держави-агресора, є найбільш серйозним та грубим порушенням міжнародного миру та безпеки. Злочинні дії Російської Федерації в жодному разі не повинні залишитись безкарними, саме тому аерофотозйомка є важливим засобом документування під час війни, оскільки є незамінним методом, що дозволяє дистанційно із зображенням великих територій, а також із можливістю деталізації певних ділянок місцевості, оцінити масштаби руйнувань та зафіксувати докази воєнних злочинів для притягнення країни-терориста до міжнародної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Білоус В.В. Аерокосмічна зйомка у криміналістичній дидактиці та діяльності органів правопорядку. Криміналістика та судова експертологія: наука, навчання, практика: матеріали 14 міжнар. конгресу, м. Одеса, 13–15 верес : у 2 т. Одеса, 2018. Т. 2. С. 476–497.
2. Дрони допомагають знаходити докази злочинів РФ в Україні: як це відбувається. Focus.ua. 2023. URL: <https://focus.ua/uk/digital/545814-drony-pomogayut-nahodit-dokazatelstva-prestupleniy-rf-v-ukraine-kak-eto-proishodit> (дата звернення: 18.03 2024).
3. Малиш І.Г., Ткач В.Р., Щирба Д.Є. Застосування судової фотографії при проведенні слідчих (розшукових) дій: довідник. Навчальний посібник. Київ, 2021.
4. Военні злочини РФ в Україні: громадські організації, що документують їх та збирають свідчення для трибуналу. Суспільне. Новини. 2023. URL: <https://suspilne.media/523271-voenni-zlocini-rf-v-ukraini-gromadski-organizacii-so-dokumentuut-ih-ta-zbiraut-svidcenna-dla-tribunalu/> (дата звернення: 18.03 2024).
5. Тимчишин А.М. Спеціальні знання у кримінальному процесі України: теорія та практика: дис. докт. юр. наук.: 12.00.09. Кропивницький, 2023. 438 с.

Сухенко Марія Максимівна,
курсантка 3-го курсу
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Приходько Юрій Павлович,
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАКОНОДАВСТВО, ЩО ВРЕГУЛЬОВУЄ ПРОТИМІННУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

В Україні, питання пов'язані з розмінуванням та протимінною діяльністю, є надзвичайно важливими з огляду на наслідки повномасштабного вторгнення росії та спричиненою цим загрози безпеці населення та інфраструктури. Законодавство, що регулює цю сферу, відіграє ключову роль у координації, створенні норм та